

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Klima- og miljøverndepartementet

Dato: 25.01.2015

Vår ref: 15/534 - 2 HJS (15/3498)

Deres ref:

Kirkerådets innspill til « Perspektiver på en klimalov »

Kirkerådet takker for muligheten til å komme med synspunkter og innspill vedr. hensiktsmessigheten av innføring av en klimalov i Norge.

Klima- og miljødepartementet anmoder om at innspill struktureres rundt tre spørsmålsstillinger:

1. Vil en klimarammelov gi merverdi i norsk sammenheng?
2. Er det behov for mer rapportering og formidling av informasjon i Norge om klimagassutslipp og effekter av tiltak?
3. Vil et uavhengig klimaråd være et hensiktsmessig nytt tilskudd til norsk klimapolitikk? Hvilken rolle bør det i så fall fyller?

Departementet redegjør i sitt høringsnotat både for bakgrunn generelt og drøfter ulike sider ved alle disse tre spørsmålene. Kirkerådet mener at redegjørelsen gir nyttig informasjon og bakgrunnskunnskap, men opplever også at den gjennom sin argumentasjon legger føringer for en konklusjon som er negativ til hensiktsmessigheten av en slik lov i Norge.

Kirkerådet er ikke enig i dette, og mener at det finnes en rekke gode grunner for å innføre en norsk klimalov.

Den norske kirke har mange ganger uttrykt sin bekymring for menneskeskapt klimaendring, og har oppfordret alle samfunnsaktører og seg selv til resolutt handling: Alle må bidra, og norske myndigheter må gå foran. Kirkerådet mener at norsk politikk bør vise større handlingsvilje og –evne, også til å ta i bruk nye virkemidler. Lovgivning understreker samfunnets vilje til forpliktende oppfølging av de mål og rammer man er blitt enige om.

Likevel vil Kirkerådet understreke at en slik lov ikke må være et mål i seg selv, men et middel til å oppnå reduksjon i norske klimagassutslipp.

Generelt

Den norske kirke har vært engasjert for miljø og rettferd, skaperverk og bærekraft i mange år og på forskjellig vis. Ikke minst gjelder dette klimaspørsmål. Kirkerådet mener

at det trengs drastiske kutt i klimagassutslipp. Ingen har bedre forutsetninger for å bidra til dette enn Norge. Kirkelige instanser har gang på gang påpekt dette.

Som eksempler på denne typen innspill kan Bispemøtets uttalelse fra høsten 2007 med overskriften «Det haster, det koster, det nytter!» og Mellomkirkelig Råds klimauttalelse fra november 2014 «Må styrke Norges klimainnsats» nevnes.

I sistnevnte sies det:

Norge har, som rik oljenasjon, et særlig ansvar for å redusere de globale klimaendringene. Vårt klimapolitiske bidrag bør reflektere en rettferdig byrdefordeling basert på vår økonomiske kapasitet og historiske ansvar. Norge må kutte sine utslipp med minst 50 prosent innen 2030. Og vi må øke våre bidrag til klimafinansiering i årene som kommer.

Kirkerådet er ingen juridisk eller teknologisk faginstans, men ønsker i hovedsak å peke på det moralske ansvaret Norge har for å gjennomføre drastiske kutt i sine klimagassutslipp. Dette gjelder både på hjemmebane og å bidra til å finansiere utslippsreduksjoner og klimatilpasninger i fattige land.

Ved siden av å delta i samfunnsdebatten ønsker Den norske kirke også å jobbe med utslippsreduksjon i kirkens egen virksomhet. Kirkerådet vil derfor på sitt møte 29.-30. januar 2015 behandle en egen klimamelding for Den norske kirke. Klimameldingen består av en klimafotavtryksanalyse av kirkens virksomhet for 2012 og et utkast til samhandlingsplan mellom alle nivåer i kirken for å redusere egne klimautslipp.

Norges ansvar og bidrag

I denne klimameldingen omhandler Kirkerådet også Norges klimansvar og klimapolitikk.

Både rapporten *Norways Fair Share of an ambitious climate effort* fra august 2014, som er utarbeidet av Stockholm Environment Institute på oppdrag fra Kirkens Nødhjelp, og rapporten *Norges klimaansvar 2030* fra desember 2014, som er utarbeidet på oppdrag fra Sosialistisk Venstreparti av en uavhengig forskergruppe, konkluderer, med utgangspunkt i Norges historiske ansvar og økonomisk kapasitet, med at Norge bør ta et betydelig større ansvar enn det som er gjort hittil, bl.a. gjennom regjeringens klimamelding og klimaforliket i Stortinget.

Rapporten *Norways Fair Share of an ambitious climate effort* konkluderer med at Norge innen 2020 må kutte sine utslipp med nesten 300 % fra 1900-nivået, mens det innen 2030 må ned med 585 %. Kirkens Nødhjelp utfordrer regjeringen til å sette som mål 50 % innenlandske kutt innen 2030 samt å bevilge betydelige midler til utslippskutt og tilpasning i andre land.

Mellomkirkelig Råd støtter disse kravene i sin klimauttalelse fra november 2014. Mange av kirkens globale partnere og søsterkirker i sør krever tydelige utslippskutt av Norge på hjemmebane. Kirkerådet mener at dette er et spørsmål om troverdighet.

Departementet skriver i sitt høringsnotat at Norge fører en ambisiøs klimapolitikk med hovedvirkemidlene avgifter og deltakelse i det europeiske systemet for handel med klimakvoter. Det nevnes også en rekke forhold som skiller Norge fra andre land når det

gjelder kilder for klimagassutslipp. Det forklares hvordan vektlegging av økonomiske virkemidler har ført til at regulatoriske virkemidler i mindre grad er tatt i bruk.

Et noe annet svar på spørsmålet hvordan disse målsetningene bør omsettes i norsk politikk, leverte det såkalte lavutslipps-utvalget allerede i 2006 i *NOU 2006: 18 Et klimavennlig Norge*. Utvalgets hovedkonklusjon var at å redusere norske utslipp med to tredjedeler innen 2050 er nødvendig, gjørbart og ikke spesielt dyrt.

Likevel går utviklingen motsatt vei. I følge tall fra Statistisk Sentralbyrå var norske utslipp av klimagass i 1990 omtrent 50 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Siden har dette tallet sakte men sikkert økt. I 2013 var det på 52,8 millioner tonn. Forskerne Inderberg, Jevnaker og Wettestad ved Fridtjof Nansens Institutt skriver i kronikken «Gir klimalov bedre politikk?» (Dagens Næringsliv 9. november 2014):

Ifølge finansdepartementets egne fremskrivninger ligger det ikke an til nevneverdig reduksjon av norske utslipp. De ventes å være høyere i 2020 enn i dag og like høye i 2030. Vi mener det er grunn til å anta at Klimaloven har bidratt til at britene ser ut til å lykkes langt bedre enn Norge, som til tross for omfattende klimarelevant lovgivning og klimamål sliter med å redusere egne utslipp. Selv om vi her i Norge har omfattende klimarelevant lovgivning, så har vi nok ikke i dag tilstrekkelige mekanismer til å lukke gapet mellom mål og virkemidler, festtaler og forpliktelser.

Vil en klimarammelov gi merverdi i norsk sammenheng?

Kirkerådet mener, ikke minst med erfaringene fra Storbritannia, at det er gode grunner til å håpe på en slik merverdi.

I motsetning til voksende norske utslipp rapporteres det i andre land at CO₂-utslippene går ned. Dette gjelder også Storbritannia, noe som britene selv tilskriver bl.a. en vellykket Climate Change Act, som ble vedtatt i 2008. Den britiske klimaloven lovfester både mål for 2020 og 2050, femårige karbonbudsjetter for sektorene og en årlig rapportering til parlamentet om måloppnåelse.

Som sentralt element er det etablert en uavhengig ekspertkomité, Committee on Climate Change, som premissleverandør for de fleste av beslutningene som skal tas med hjemmel i loven, og som i tillegg årlig skal gi sin vurdering av framdrift og måloppnåelse.

Essensen i loven er samvirket mellom de tre hovedelementene mål, rapportering til parlamentet og til den uavhengige komiteen.

Kirkerådet har merket seg at flere andre land har vedtatt liknende klimalover, deriblant også Danmark og Finland. Andre land har startet et slikt arbeid.

Kirkerådet mener det er all grunn til å vurdere grundig om en slik klimalov også bør utarbeides for Norge. Kirkerådet har merket seg at fem av åtte stortingspartier, deriblant regjeringens støttepartier Venstre og KrF, i april kom med felles krav om å få på plass en klimalov i Norge.

I 2012 slo stortingsflertallet fast at norske klimagassutslipp skal kuttes til 47 millioner tonn CO₂e innen 2020. Likevel går utslippene opp. De fem partiene som er for en klimalov, argumenterte med at de etablerte virkemidlene tydeligvis ikke er tilstrekkelige for å oppnå utslippsreduksjoner. De mener også at en klimalov kan gi en mer helhetlig tilnærming til problemet, og at en slik lov kan forplikte til å gjennomføre tiltak som virker.

Kirkerådet vil peke på at Riksrevisjonen i 2010 la fram en gjennomgang av klimapolitikken. Også denne konkluderte med at sterke sektorinteresser og målkonflikter gjør det vanskelig å prioritere klima høyt nok i Norge. Dette budskapet ble forsterket da Miljødirektoratet våren 2014 la fram en rapport som viser at det vil bli krevende å nå klimamålene for 2020.

På bakgrunn av klimaendringenes omfang, alvor og trusselbilde generelt mener Kirkerådet at man må vurdere alle virkemidler for å oppnå utslippsreduksjoner. Kirkerådet er derfor glad for at miljøorganisasjonen WWF i mange år har arbeidet med spørsmålet om en norsk klimalov og systematisk har skaffet til veie utredninger og ekspertuttalelser.

En av disse er gjort av advokatfirmaet Hjort som har foretatt en juridisk gjennomgang av behovet for en klimalov. Den viser at myndighetene har hjemmel til å gjennomføre tiltak for klimagassreduksjoner i de viktigste utslippssektorene, men at disse ikke blir brukt i tilstrekkelig grad på grunn av en uklar overordnet politisk prioritering av klimatiltak. Det som mangler er verktøyet som gjør at disse sektorvirkemidlene tas i bruk, og advokatfirmaet anbefaler å få på plass en klimalov som kan sikre dette. Kirkerådet mener det er mindre vesentlig at departementet i høringsnotatet i denne sammenhengen skriver at «En lov som primært pålegger statsmaktene forpliktelser er en utradisjonell type lovgivning i det norske rettssystemet».

Er det behov for mer rapportering og formidling av informasjon i Norge om klimagassutslipp og effekter av tiltak?

Kirkerådet ser at departementet i sitt høringsnotat beskriver den omfattende rapporteringen som finnes i dag, både til Stortinget, FN og offentligheten. Men det nevnes også en debatt i Stortinget der man etterlyser «en dokumentasjon på framtidig effekt av regjeringens politikk, i motsetning til rapportering av allerede dokumenterte (foretatte) utslippskutt»¹.

Kirkerådet merker seg at WWF argumenterer for, med utgangspunkt i erfaringene fra Storbritannia, at langsiktige karbonbudsjetter med langsiktige utslippsmål, sammen med tilsvarende rapporteringer av oppfølgingen og måloppnåelsen til Stortinget, kan være et egnet verktøy for effektive klimakutt. WWF tar også til ordet for en aktiv informasjonspolitikk overfor offentligheten: Fordi klimatrusselen er en utfordring som påvirker oss alle, og hvor staten pålegges en egen forpliktelse gjennom klimaloven, bør Stortinget aktivt gjøre tilgjengelig lett forståelige versjoner av den årlige rapporteringen på forsiden av Stortingets hjemmeside.

Kirkerådet støtter dette.

Vil et uavhengig klimaråd være et hensiktsmessig nytt tilskudd til norsk klimapolitikk? Hvilken rolle bør det i så fall fyller?

WWF tar til ordet for at et uavhengig klimaråd[...]

skal være vitenskapens stemme inn i klimapolitikken, og sørge for at klimaloven bidrar til tilstrekkelige utslippskutt i henhold til hva som er nødvendig ut i fra et vitenskapelig grunnlag. Derfor er uavhengigheten viktig. I Storbritannia har man sett at en uavhengig komite har holdt klima på agendaen, og virket som en buffer mot å senke ambisjonsnivået i britisk klimapolitikk i en tid hvor klima har vært lavere prioritert på

---

¹ Høringsnotat, s.11

den politiske dagsorden. [...] Det må være et klart skille mellom klimarådets rådgivende funksjon og politikernes besluttede funksjon.

Kirkerådet støtter WWFs konklusjon om at et norsk klimaråd bør få en tilsvarende funksjon som inneholder både utarbeidelse av karbonbudsjett og årlige rapporter som behandles i Stortinget, og at Klimarådets mandat bør fastsettes av klimaloven.

Kirkerådet er kjent med at noen er bekymret for at arbeid med en slik klimalov ikke er nødvendig og i verste fall kan forsinke innføring av nødvendige klimatiltak. Kirkerådet er enig med forskerne Inderberg, Jevnaker og Wetterstad som i den ovenfor nevnte kronikken «Gir klimalov bedre politikk?» skriver at spørsmålet om en norsk klimalov blir vellykket, er avhengig av «hva den inneholder, og hva slags bindinger og nye prosesser den skaper for norske regjeringer og Storting».

Til tross for dette avslutter forskerne: « Selv om vi her i Norge har omfattende klimarelevant lovgivning, så har vi nok ikke i dag tilstrekkelige mekanismer til å lukke gapet mellom mål og virkemidler, festtaler og forpliktelser.

Kirkerådet håper at en klimalov kan bidra til dette.

Med vennlig hilsen

Jens-Peter Johnsen e.f.
direktør

Hans Jürgen Schorre
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Klima- og miljøverndepartementet   Postboks 8013   0030   OSLO
Dep